

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA – 4101-11-15/2012

P/12/137

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice

T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30

lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/137 – Realizacja przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Mariusz Krynke, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 83518 z dnia 8 października 2012 r.
	[Dowód: akta kontroli str. 1-2]
Jednostka kontrolowana	Szpital Wojewódzki w Bielsku-Białej, zwany dalej Szpitalem.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ryszard Batycki, Dyrektor Szpitala.

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie¹ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Powyższą ocenę uzasadniają ustalenia kontroli dokonane w trakcie oględzin przeprowadzonych w dniu 16 listopada 2012 r., w czasie których stwierdzono naruszenia przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych², polegające na:

- braku oznaczeń graficznych i tekstowych informujących o zakazie palenia na terenie Szpitala poza budynkami, tj.: na drogach dojazdowych, ciągach pieszych stanowiących dojścia do budynków, parkingach - ogólnodostępnym i pracowniczym. Przy bramie towarowej, zlokalizowanej na terenie Szpitala w ciągu drogi wewnętrznej (prowadzącej od drogi publicznej), zamieszczono tylko piktogram informujący o zakazie palenia bez jakiegokolwiek informacji słownej, w tym bez informacji, gdzie obowiązuje zakaz palenia. W trakcie kontroli w tym miejscu zamieszczono oznaczenie słowne informujące o zakazie palenia na terenie całego Szpitala,
- braku kompletnych oznaczeń graficznych i tekstowych przy wejściach, informujących o zakazie palenia tytoniu w budynkach Szpitala. Oznaczenie w formie graficznej i tekstowej, informujące o zakazie palenia na terenie całego obiektu, znajdowało się tylko przy wejściu głównym (wejście do budynku C). Przed pozostałymi wejściami do budynków Szpitala oznaczenia zawierały informację o zakazie palenia (tylko graficzną lub graficzną i słowną) bez wskazania, że zakaz obowiązuje na terenie całego Szpitala, co mogło sugerować, iż obowiązuje tylko w miejscu wywieszenia informacji, a w kilku przypadkach przed wejściami nie było żadnych oznaczeń (wejście do budynku C od strony apteki, wejście do łącznika od

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55 ze zm., zwana dalej ustawą antynikotynową.

strony tzw. placu wyładowczego, wejścia do budynków: prosektorium, kuchni, pralni, spalarni/kotłowni).

W trakcie kontroli przed wejściami do budynków Szpitala uzupełniono oznaczenia graficzne i słowne, a ich treść jednoznacznie informuje o zakazie palenia wyrobów tytoniowych na terenie całego Szpitala.

- naruszenie przez pracowników zakazu palenia tytoniu na terenie Szpitala. W pomieszczeniach sanitarnych przy szatniach, do których dostęp mają wyłącznie pracownicy Szpitala, stwierdzono niedopałki papierosów w koszach na śmieci, zarówno w czasie oględzin w dniu 16 listopada 2012 r., jak i kolejnych 21 listopada 2012 r., gdy na drzwiach wejściowych do szatni już zamieszczono oznaczenia informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych na terenie całego Szpitala.

Stwierdzono również nieprawidłowości niezależne od Szpitala (na które Szpital nie miał bezpośredniego wpływu), a dotyczące:

- naruszenia zakazu sprzedaży wyrobów tytoniowych na terenie Szpitala w jednym spośród 4 punktów handlowych - odpowiedzialnym za tę nieprawidłowość był właściciel tego punktu,
- palenia tytoniu na terenie Szpitala przez osoby nie będące pracownikami Szpitala. Miejsca w których stwierdzono te przypadki (przed wejściami do budynków Szpitala) oznaczono tylko graficznie lub graficznie i słownie zakazem palenia tytoniu bez wskazania, że taki zakaz obowiązuje na terenie całego Szpitala.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ocena przestrzegania zakazu palenia w obiektach.

1.1. Oznakowanie obiektów

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z art. 5 ust. 1a ustawy antynikotynowej, na terenie Szpitala należało umieścić w widocznych miejscach odpowiednie oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia tytoniu na terenie Szpitala.

Na terenie Szpitala znajdują się drogi wewnętrzne, ciągi piesze oraz budynki (m.in. A-Blok łóżkowy, B-Blok diagnostyczno-zabiegowy, C-Przychodnia, D-Blok Neurologii, E-Izba przyjęć, F-Rezonans, G-Prosektorium, H-Kuchnia, J-Pralnia, M-Kotłownia i Spalarnia).

Oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia tytoniu zamieszczono:

- przy wejściu głównym do Szpitala (zlokalizowanym w budynku C),
- przy wejściu do Izby przyjęć z tzw. „cieplej sieni”,
- przy wejściu do budynku D od strony prosektorium.

Oznakowania zamieszczono na drzwiach wejściowych lub obok drzwi i były widoczne dla osób wchodzących.

Tylko na drzwiach wejścia głównego do Szpitala zamieszono pełne oznaczenie o zakazie palenia tytoniu (graficzne i tekstowe), zawierające również informację, iż zakaz dotyczy całego obiektu. Oznaczenia w pozostałych ww. przypadkach nie zawierały informacji, gdzie obowiązuje zakaz palenia tytoniu.

[Dowód: akta kontroli str. 27-57]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieoznakowanie wjazdów i ciągów pieszych na terenie Szpitala informacjami o zakazie palenia tytoniu. Stwierdzono brak oznakowania na wjeździe od Al. Armii Krajowej na teren Szpitala, na drogach wewnętrznych prowadzących do parkingów (ogólnodostępnego i dla pracowników Szpitala), na chodnikach prowadzących do budynków Szpitala zlokalizowanych na terenie Szpitala.
2. Brak oznakowania przed wejściami do budynków Szpitala:
 - a) do tzw. „cieplej sieni” (zlokalizowanej przed izbą przyjęć) od strony estakady stanowiącej ciąg komunikacyjny dla pieszych,
 - b) do łącznika pomiędzy budynkami B i A – wejście od strony tzw. placu wyładowczego,
 - c) do budynku C od strony apteki ogólnodostępnej,
 - d) do budynków: prosektorium, pralni, kuchni, spalarni/kotłowni,
 - e) do budynku E (przy centrali telefonicznej) – wejście służbowe dostęp ograniczony koniecznością wprowadzenia kodu do szyfratora sterującego zamkiem elektromagnetycznym.
3. Niekompletne oznakowanie:
 - a) przed wejściem do budynku D od strony ul. św. Andrzeja Boboli (pod tarasem). Na ścianie przed wejściem zamieszczono jedynie znak graficzny informujący o zakazie palenia bez oznaczenia słownego i bez wskazania, gdzie obowiązuje ten zakaz,
 - b) przy bramie towarowej³ zlokalizowanej na terenie Szpitala. Na słupie podtrzymującym dach nad wjazdem zamieszczono tylko oznaczenie graficzne o zakazie palenia bez oznaczenia słownego i bez wskazania, gdzie obowiązuje ten zakaz.

[Dowód: akta kontroli str. 27-57]

Według złożonych wyjaśnień, w ocenie Szpitala, dotychczas stosowane oznakowanie w formie znaków graficznych oraz napisów PALENIE ZABRONIONE lub ZAKAZ PALENIA były wystarczające dla realizacji przepisów ustawy antynikotynowej w zakresie oznakowania terenu Szpitala. Wskazując przyczynę nieoznakowania wszystkich wejść do budynków Szpitala wyjaśniono, że wystarczającym oznakowaniem była informacja o zakazie palenia umieszczona przy wejściu głównym do Szpitala (do budynku C).

[Dowód: akta kontroli str. 18-19]

W trakcie kontroli uzupełniono oznakowania przed wykorzystywanymi wejściami do wszystkich budynków Szpitala, zamieszczając informacje słowne o treści: „CAŁKOWITY ZAKAZ PALENIA WYROBÓW TYTONIOWYCH WE WSZYSTKICH OBIEKTACH I NA CAŁYM TERENIE SZPITALA WOJEWÓDZKIEGO W BIELSKU-BIAŁYM” oraz odpowiednie oznaczenia graficzne w przypadkach, gdy ich nie stwierdzono w trakcie oględzin w dniu 16 listopada 2012 r.

[Dowód: akta kontroli str. 58-74]

Za prowadzenie spraw dot. oznakowania w Szpitalu odpowiedzialny był Dział Administracyjno-Gospodarczy, którego kierownikiem była Monika Mleczek.

W złożonych w trakcie kontroli NIK wyjaśnieniach podano również, że przygotowano zamówienie na tablice informacyjne.

[Dowód: akta kontroli str. 18, 19]

³ Przez bramę towarową ze zlokalizowanym przy niej posterunkiem ochrony zapewniony jest dojazd m.in. do budynków prosektorium, pralni, kuchni, spalarni/kotłowni oraz dojście do tych budynków.

1.2. Spełnianie wymogów ustawowych przez palarnie wyznaczone na terenie obiektów Szpitala.

Opis stanu
faktycznego

W Szpitalu nie było wyznaczonej palarni.

[Dowód: akta kontroli str. 14]

1.3. Przestrzeganie zakazu palenia na terenie Szpitala.

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy antynikotynowej na terenie Szpitala obowiązywał zakaz palenia tytoniu.

Ogłędzinom, w zakresie przestrzegania zakazu palenia tytoniu na terenie Szpitala, poddano tereny przy wejściach do budynków Szpitala (wejścia do budynków) oraz 85 pomieszczeń o różnym przeznaczeniu⁴, zlokalizowanych w tych budynkach. Nie stwierdzono nieprawidłowości w powyższym zakresie w 81 pomieszczeniach.

[Dowód: akta kontroli str. 27-73]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Na terenie Szpitala nie przestrzegano zakazu palenia, co było niezgodne z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy antynikotynowej.

1) W trakcie oględzin w dniu 16 listopada 2012 r. stwierdzono, że:

- a) przed wejściem do łącznika pomiędzy budynkami B i A, na parapecie okna i na chodniku znajdowały się niedopałki papierosów oraz opakowania po papierosach. Nie stwierdzono osób palących.
- b) przed wejściem do budynku D, pod tarasem (od strony ul. św. Andrzeja Boboli), w koszach na śmieci znajdowały się znaczne ilości niedopałków papierosów. W tym miejscu pięć osób, nie będących pracownikami Szpitala, paliło papierosy. Na ścianie obok wejścia znajdował się piktogram (bez jakiegokolwiek oznaczenia słownego) informujący o zakazie palenia tytoniu. W tym samym miejscu w czasie oględzin w dniu 21 listopada 2012 r. stwierdzono w koszach na śmieci niedopałki papierosów (na drzwiach wejściowych uzupełniono oznaczenie słowne informujące o zakazie palenia tytoniu na terenie całego Szpitala).
- c) niedopałki papierosów znajdowały się w koszach na śmieci w czterech pomieszczeniach sanitarnych przy szatniach pracowniczych (budynek B), spośród 24 poddanych oględzinom pomieszczeń sanitarnych przy szatniach pracowniczych i szatni zlokalizowanych pod budynkami C i B. W czasie kolejnych oględzin w dniu 21 listopada 2012 r. 26 pomieszczeń sanitarnych przy szatniach pracowniczych i szatni, oznakowanych na drzwiach wejściowych informacją o zakazie palenia tytoniu na terenie całego Szpitala, stwierdzono niedopałki papierosów w koszach na śmieci w trzech pomieszczeniach sanitarnych przy szatniach.

Dyrektor Szpitala wyjaśnił, że *usługi administracyjne i techniczne nie są w stanie ustalić osób, które nie zastosowały się do obowiązujących przepisów. W dniu 19 listopada 2012 r. pomieszczenia szatni zostały oznakowane informacją słowną (o zakazie palenia na terenie całego Szpitala – przypis kontrolera NIK) oraz graficzną. W celu przypomnienia pracownikom Szpitala o obowiązującym na terenie zakładu pracy zakazie palenia wyrobów tytoniowych w najbliższym czasie zostanie przekazana stosowna informacja.*

[Dowód: akta kontroli str. 18]

⁴ Oględzinom poddano pomieszczenia biurowe, socjalne, dyżurki lekarskie, sanitame zlokalizowane m. in. w części administracyjnej Szpitala (budynek C III piętro), w oddziałach szpitalnych, Zakładzie Diagnostyki Obrazowej, w budynkach kuchni, pralni, spalarni/kotłowni.

2) W czasie oględzin w dniu 21 listopada 2012 r.:

- przed wejściem głównym do Szpitala stwierdzono jedną osobę palącą papierosy (niebędącą pracownikiem Szpitala) oraz niedopałki papierosów w koszach na śmieci.
- przed bramą wyjazdową, z tzw. „cieplej sieni” zlokalizowanej przed izbą przyjęć, stwierdzono jedną osobę palącą papierosy oraz niedopałki papierosów w koszu na śmieci znajdującym się przy wejściu z estakady dla pieszych do „cieplej sieni”. Powyższe miejsca były oznakowane zakazem palenia w formie graficznej i słownej informującym, że zakaz obowiązuje na terenie całego Szpitala.

[Dowód: akta kontroli str. 27-73]

1.4. Przestrzeganie zakazu sprzedaży wyrobów tytoniowych na terenie Szpitala.

Opis stanu faktycznego

Na terenie Szpitala znajduje się sześć punktów sprzedaży, w tym cztery oferujące m. in. artykuły spożywcze i przemysłowe. W żadnym z tych miejsc nie stwierdzono wystawionych na sprzedaż wyrobów tytoniowych.

[Dowód: akta kontroli str. 21, 23-24]

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Nie przestrzegano zakazu sprzedaży wyrobów tytoniowych w jednym punkcie handlowym, co było niezgodne z art. 6 ust. 2 ustawy antynikotynowej. W dniu 16 listopada 2012 r. sprzedano kontrolerowi NIK papierosy, wystawiając paragon fiskalny.

[Dowód: akta kontroli str. 24]

Właściciel tego punktu handlowego w złożonym oświadczeniu podał, że sprzedawał papierosy ponieważ nie wiedział, iż istnieje zakaz sprzedaży wyrobów tytoniowych na terenie Szpitala.

[Dowód: akta kontroli str. 25]

Dyrektor Szpitala w złożonych wyjaśnieniach podał, że *dzierżawcy prowadzący działalność handlową na terenie Szpitala byli ustnie poinformowani o zakazie sprzedaży wyrobów tytoniowych na terenie placówki zdrowia (...). Jako przedsiębiorców obowiązuje ich znajomość i przestrzeganie przepisów prawnych. W ramach przypomnienia i zapobiegania podobnym przypadkom w dniu 20 listopada 2012 r., została przekazana dzierżawcom pisemna informacja na ten temat.*

[Dowód: akta kontroli str. 18]

Uwagi dotyczące badanej działalności

1.5. Obowiązki wynikające z ustawy antynikotynowej w świetle regulaminów obowiązujących w jednostce.

Opis stanu faktycznego

W zasadach bezpieczeństwa i higieny pracy, stanowiących załącznik do *Regulaminu pracy* Szpitala, zapisano, że pracownik ma obowiązek ściśle stosować się do wszelkich zarządzeń ograniczających palenie tytoniu, szczególnie w miejscach, w których palenie stwarza niebezpieczeństwo pożaru oraz tam, gdzie zostało ono zakazane. W *Regulaminie pracy*, m. in. za nieprzestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przewidziano karę upomnienia i karę nagany oraz możliwość zastosowania kary pieniężnej. W przypadku ciężkiego naruszenia przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych, w tym m.in. w zakresie nieprzestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów przeciwpożarowych, przewidziano możliwość rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika.

[Dowód: akta kontroli str. 27-28]

W okresie objętym kontrolą nie stosowano kar z tytułu nieprzestrzegania zakazu palenia tytoniu przez pracowników Szpitala.

[Dowód: akta kontroli str. 17]

1.6. Skargi i wnioski dotyczące realizacji przepisów ustawy antynikotynowej.

Opis stanu faktycznego

W latach 2010-2012 do Szpitala nie wpłynęły skargi ani też wnioski w zakresie realizacji przepisów ustawy antynikotynowej.

[Dowód: akta kontroli str. 20]

1.7. Problemy w realizacji ustawy antynikotynowej.

Opis stanu faktycznego

W złożonych wyjaśnieniach Dyrektor Szpitala wskazał problemy w realizacji ustawy antynikotynowej na terenie Szpitala:

- fizyczna niemożliwość nadzorowania wszystkich osób przewijających się przez obiekty szpitalne (około 600 pacjentów, codzienne zmiany w składzie hospitalizowanych, osoby odwiedzające),
- brak możliwości wyciągania przez Szpital bezpośrednich sankcji w stosunku do osób palących na terenie Szpitala,
- zwiększone ryzyko zainicjowania pożaru przez nielegalne palenie tytoniu w miejscach trudno dostępnych, w związku z brakiem możliwości wyznaczenia palarni na terenie Szpitala.

[Dowód: akta kontroli str. 17]

Wskazując na sposób rozwiązania ww. problemów Dyrektor Szpitala podał:

- pacjenci są informowani o zakazie palenia na terenie Szpitala (oznakowanie),
- zwracanie uwagi bezpośrednio w przypadku stwierdzenia palenia tytoniu i informowanie o przewidzianych ustawą konsekwencjach,
- w Szpitalu funkcjonuje elektroniczny system monitorowania przeciwpożarowego, dokonywane są bieżące kontrole i przeglądy pomieszczeń w trakcie pełnienia codziennych obowiązków służbowych przez personel Szpitala.

[Dowód: akta kontroli str. 17]

1.8. Kontrole przestrzegania przepisów ustawy antynikotynowej.

Opis stanu faktycznego

W latach 2010-2012 w Szpitalu nie przeprowadzano kontroli w zakresie przestrzegania przepisów ustawy antynikotynowej.

[Dowód: akta kontroli str. 13]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵, wnosi o:

- 1) uzupełnienie oznakowania wjazdów oraz ciągów pieszych znajdujących się na terenie Szpitala pełną informacją o zakazie palenia tytoniu oraz miejscu jego obowiązywania,
- 2) zapewnienie egzekwowania zakazu palenia na terenie szpitala, w razie potrzeby z udziałem służb właściwych do ścigania wykroczenia określonego w art. 13 ust. 2 ustawy antynikotynowej.

⁵ Dz.U. z 2012 r., poz.82

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Katowicach, w terminie 15 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 12 grudnia 2012 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler
Mariusz Krynce
główny specjalista kontroli
państwowej

Wicedyrektor
Eugeniusz Rejman

.....
podpis

.....
podpis